

KOM GODT FRA START MED DIN SRP

Studieretningsprojektet (SRP) er den tredje og sidste af de store skriftligeudfordringer, du møder i dit gymnasieforløb. Men SRP er mere end det!

Vejledning til hvordan du kommer godt i gang med dit Studieretningsprojekt

Geert A. Nielsen
sggn@solgym.dk

Studieretningsprojektet (SRP) er den tredje og sidste af de store skriftlige udfordringer, du møder i dit gymnasieforløb.

Arbejdet med SRP bygger på omfattende fordybelse i et flerfagligt projekt, der skal fungere som grundlag for selve den skriftlige opgave.

Hertil kommer, at du efterfølgende skal til mundtlig eksamen med afsæt i din opgave (mere herom senere ...)

Indhold

FØRST SKAL DU VÆLGE FAG!	3
DIT PROJEKT SOM PROCES	3
STYR (PÅ) SKRIVNINGEN	4
Skriv igennem!	5
SRP som produkt.....	5
Husk at henvide!.....	6
TIL MUNDTLIG EKSAMINATION I SRP	7
Brug (af) noter	8
Hvornår vil det være vigtigt at citere i stedet for blot at henvide?.....	9
Hvordan bør en litteraturliste se ud?	10

FØRST SKAL DU VÆLGE FAG!

Skolens administration og Undervisningsministeriet har nemlig brug for netop de oplysninger for at kunne planlægge eksamen. Du har andre behov.

Før du vælger fag, skal du vælge *sag*. En sag er i denne sammenhæng *et lille stykke virkelighed*, som du vil undersøge nærmere ved hjælp af tilgange fra normalt to fag.

Når du har en god ide, hvad angår emne og sag til dit projekt, kan du få dine lærere til at vurdere, om sagen giver mening i de fag, du overvejer at lave dit projekt i. Og når du er nået så langt, er du klar til at vælge fag!

DIT PROJEKT SOM PROCES

Når du har valgt fag, får du tildelt vejledere – og så begynder projektarbejdet. Du får vejledning undervejs i processen, men det er vigtigt, at du selv tager initiativ og til en start søger materiale – læser, tjekker, tager noter, tænker efter og afklarer med dig selv, i hvilke retninger dine interesser i sagen egentlig går:

- Hvad undrer mig?
- Hvad vil jeg gerne finde ud af?
- Hvilke fremgangsmåder skal jeg vælge for at få samspillet mellem fagene til at fungere optimalt i mit projekt?

Gennem hele processen kan du få gode råd fra dine vejledere. Men arbejdet og ansvaret er dit:

- Søg materiale både på bibliotek og på nettet.
- Lav en litteraturliste (materialeliste),
- og tag notater efter et system, hvor du kan genfinde oplysningerne fra de materialer, du har set og læst.

Flerfaglig fordybelse og engagement i sagen vil gøre dig i stand til at formulere en skitse til en problemformulering for dit SRP. Denne skitse laver du i samråd med dine vejledere forud for skriveperioden. Din indkredsning af en problemformulering skal i kort form afgrænse de faglige problemstillinger, du gerne vil arbejde med. Så beskriv, hvad du vil undersøge og analysere.

Du bør i denne sammenhæng ligeledes oplyse, hvilke materialer, forsøg og faglige metoder du forventer at inddrage i projektarbejdet. Jo længere du i dialog med dine vejledere når i den proces, jo mere direkte indflydelse har du på, hvordan den endelige opgaveformulering kommer til at se ud. *Den skriver dine vejledere, og så går selve skrivefasen i gang.*

STYR (PÅ) SKRIVNINGEN

Når du har fået opgaveformuleringen i hånden, kan du i hovedtræk designe og helt lavpraktisk *disponere* din opgave:

I en kort *Indledning* præsenterer du din sag, skitserer de problemer, du vil arbejde med og i hvilken rækkefølge, du vil tage opgaveformuleringens forskellige delspørgsmål op. Så har dine læsere også en forståelsesnøgle til din opgave – og det er noget, som letter både læsningen og din opgaveskrivning.

Resten af opgavebesvarelsen disponerer du i 3,4 eller max. 5 større afsnit med hver deres selvstændige overskrift. Det er kravene i opgaveformuleringen, som afgør hvor mange *Storafsnit*, det vil være hensigtsmæssigt at operere med – og det sidste storafsnit kan sagtens være en *Sammenfatning* eller som nogen foretrækker at sige det: en *Konklusion*.

Når du disponerer din opgavebesvarelse og fastlægger en rækkefølge for din problemløsning, bringer du indirekte videnskabsteoretiske aspekter ind i billedet.

Du skal overhovedet ikke starte med at tænke videnskabshistorie og videnskabsteori med store *V*'er. Du skal blot være opmærksom på, at når du løser de opgaver, som knytter sig til dit projekt, vælger du at bruge forskellige

tilgange/fremgangsmåder/metoder. Det er dem, du skal kunne anvende, beskrive og diskutere.

Diskussion handler i denne sammenhæng om, at du kan reflektere over mulighederne og begrænsningerne i det arbejde, du udfører i dit projekt.

Skriv igennem!

I mange tilfælde vil det være en rigtig god ide at skrive hele vejen gennem projektførelsen: Du har behov for at tage notater, når du læser, du kan *tænkeskrive* til dig selv for at få styr på stoffet, mens du tilegner dig viden og søger at få form på den på måder, der passer dig.

Og du kan skrive til opvarmning for at finde en stemme, der egner sig til faglig formidling. Og så er du ved at være klar til at kommunikere dit projekt i skriftlig form.

Du skal virkelig skrive igennem, dér hvor du føler, du har fat i noget væsentligt. Så kan du altid redigere i en senere fase af skrivearbejdet.

SRP som produkt

Studieretningsprojektets færdige skriftlige produkt omfatter en forside med opgaveformuleringen og basisoplysninger om dit projekt. For at opfylde de øvrige formelle krav skal den færdige opgave også altid rumme:

- indholdsfortegnelse
- noter
- litteraturliste
- et resumé

Det kan også være relevant at vedhæfte bilag, der er udleveret i forbindelse med opgaveformuleringen eller selvfundne bilag, du bruger og henviser til i din opgave.

Når du skriver faglig formidling og kommunikerer dit projekt, kan du med fordel forestille dig, at dine primære modtagere er andre elever og studerende på samme faglige niveau som dig selv. Du kan også trække på den træning og de erfaringer, du har fra skriftlig dansk, når du skal formidle dit projekt.

De artikeltyper, du har mødt i dansk, kan nemlig give dig en ret klar forestilling om, hvordan du skal skrive og i hvilket omfang du skal citere.

Bemærk dig også, at det er vigtigt, at du kan få fagsprog og faglige begreber fra de valgte fag til spille godt sammen med din egen ustressede, personlige stemme.

Husk at henvise!

Kravet om noter kender du fra de andre store skriftlige opgaver, DHO og SRO. Henvisninger til det materiale, du trækker på, har den funktion, at dine lærere og censor kan tjekke dit faglige arbejde. Hvis du undlader at henvise og bare skriver nærmest af fra en bog eller artikel, bevæger du dig farligt i retning af snyd eller plagiat.

I de fleste af de bøger, du kender fra undervisningen, er der underligt nok ikke tradition for at anvende noter. Men næsten alle fagbogsforfattere er uddannet i videnskabsfag, hvor noteapparater er standard. Og glem ikke, at du også formidler videnskab i din SRP.

Hvad angår videnskabsteori, er der ikke noget krav om, at du skal skrive direkte om teori og metode. Som bemærket tidligere (se side 4-5) vil det dog være indlysende, at opgavens disposition er afstemt efter de forskellige måder, du har arbejdet på i dit projekt.

Hvis strukturen er klar, og du gennem valg af overskrifter og i indholdsfortegnelsen har gjort det tydeligt, hvordan du har grebet de forskellige problemstillinger an, er du kommet rigtig langt før den afsluttende mundtlige eksamen.

For du kan helt sikkert regne med, at du – hvis du ikke gør det ved eget initiativ – vil blive spurgt om, hvad det er, du har tænkt og gjort, da du disponerede og løste din opgave.

TIL MUNDTLIG EKSAMINATION I SRP

Kerneideen bag mundtlig eksamen i SRP er kontrol. Nogle kunne fristes til at stille spørgsmålet ”Er det nu også lige dig, som har skrevet det alt sammen selv?”. Det må vi lige tjekke ...

Heldigvis har erfaringer med den mundtlige fremlæggelse vist sig at være og kunne rumme langt mere end kontrol.

Eksaminationstiden er 30 minutter inklusiv tid til karaktergivning. De første ca. 10 minutter giver dig mulighed for kort at præsentere dit projekt, dets centrale problemstillinger og vigtigste konklusioner. Herefter følger en faglig samtale mellem censor, eksaminator (en af dine vejledere) og dig.

Samtalen tager udgangspunkt i det skriftlige produkt, men det er et krav, at du undervejs skal kunne diskutere metodiske og basale videnskabsteoretiske forklaringer, *som er relevante i forbindelse med projektets gennemførelse*. Det fremhævede er ordret citat fra læreplanen.

Sagt på en anden måde: Du skal ikke eksamineres i basal videnskabsteori *an sich*. Dette tyske udtryk anvendes også på dansk og betyder *betragtet isoleret, uden hensyn til andre forhold*.

I virkeligheden er det læreplanens fredelige understregning af, at de basale videnskabsteoretiske udfordringer, du møder til eksamen i SRP, har afsæt i det konkrete projekt, du arbejder med. Altså i din opgave.

Det har jeg forsøgt at få til at fremgå flere gange i denne tekst for netop at hjælpe dig godt i gang med din SRP på en uddramatisk måde.

God fornøjelse

Brug (af) noter

Der er ikke nogen mystik i at anvende noter.

I de større opgaver, du skriver i ungdomsuddannelserne og på din videre rejse gennem uddannelsesverdenen, er brug af henvisende noter et must, altså en nødvendighed.

Her ser du et eksempel på en henvisende note på en side fra en større skriftlig opgave.

Eksempel på fodnoter

Ligeledes fandtes der et fåtal af store forpagtere, som oplevede en stor fremdrift, og dyrkede landet med henblik på salg af afgrøder⁹. De fleste franske bønder var dog de små fæstere og daglejere. Fæstebønderne var de bønder, som ejede eller fæstede for lidt til at kunne leve af det, og dermed måtte de tage yderligere arbejde med hjemmeindustri, eller arbejde for en anden bonde. Daglejerne var de fattigste i samfundet. Disse havde ingen jord selv, og måtte arbejde for andre for at have en indtægt. Ligeledes måtte de bevæge sig rundt i egnen i søgen efter arbejde, og i værste tilfælde tigge¹⁰.

Bønderne var især hårdt tyngede af de kongelige skatter. De skulle blandt andet betale la taille, capitation og vingtième, som var direkte skatter, og indirekte skatter som la gabelle, en særligt forhadet saltskat, som gjorde det sværere for bønderne at have salt nok til konservering af letfordærlige fødevarer. Desuden skulle de betale tiende til kirken, de var forpligtede til at arbejde på veje og anlæg, og til at yde militær tjeneste¹¹.

Oplysningstidens indflydelse

Et andet karakteristika ved Frankrig i 1700-tallet er oplysningstiden og dens udbredelse.

Oplysningstiden havde sin begyndelse i starten af 1600-tallet, og fortsatte frem til revolutionen. Her tog man afstand fra religionen, og accepten af det ukendte som værende Guds vilje. I stedet forholdt man sig kritisk til sin omverden, til de ting som kunne undersøges videnskabeligt ved eksperimenter, iagttagelser, målinger og vejninger, og ved analyser af de observerede data. Logik, erfaringer og en kritisk stillingtagen vægtede her over tro og autoriteter. Oplysningstidens filosoffer ønskede at befri mennesker for fordomme og uvidenhed, gennem oplysning og fornuft, og der opstod en grundlæggende overbevisning om, at mennesket selv kunne være herre over - eller i det mindste påvirke - sin egen skæbne. Denne tankegang brød med datidens traditioner med en høj grad af indflydelse fra kirken, og naturligvis også med en accept af en kongemagt af Guds nåde, hvorfor kongen i stedet skulle autoriseres af folket og dets vilje¹².

⁹ Niels Høffding: *Den franske revolution - Bind 2*, Gyldendal 1981, s. 15

¹⁰ Niels Høffding: *Friheden eller døden - Den franske revolution*, Gyldendal, 1989, s. 37

¹¹ Niels Høffding: *Den franske revolution - Bind 2*, Gyldendal 1981, s. 16

¹² Ulrik Grubb, Knud Helles og Bente Thomsen: *Overblik*, Gyldendal 2006, s. 113

De forekommer to steder. Det ene lyder:

For oft engender'd by the busy North,
Myriads on Myriads, Insect-Armies wait
Keen in the poison'd Breere; and wasteful eat
Thro' Buds, and Bark, even to the Heart of Oak
Their eager Way. A feeble Race scarce seen,
Save to the prying Eye; yet Famine waits
On their voracious Course, and starves the Year.²

I slutningen af det samme digt dukker de op for anden gang:

Thus the glad Skies,
The wide-rejoicing Earth, the Woods, the Streams,
With every Life they hold, down to the Flower
That paints the lowly Vale, or Insect-Wing
Wax'd o'er the Shepherd's Stubble, search the Mind
To Nature tun'd, with a light-flying Hand,
Invisible; quick-springing, thro' the Nerves,
The glittering Spirits, in a Flood of Day.³

Det er ikke to arter af insekter der er tale om i disse to passager. Det er heller ikke to arter af samme natur i nogen objektiv mening. Det er to naturideer, to vurderinger af en og samme natur.

For den ene, ifølge hvilken naturen er syndens straf, er insekter et kærkomment udtryk for destruktion. De æder sig gennem knopper og bark og egetræer og spreder ødelæggelse hvor de kommer frem. For den anden, ifølge hvilken naturen er oeden, yder insekterne med deres vingedag deres lille bidrag til den store forårs-harmoni.

I begge tilfælde er, som oftest hos Thomson, forbindelsen til den menneskelige verden tydeligt angivet. De destruerende insekter frembringer ikke blot ruïn, men også som konsekvens af ruïneringen, hungersnød („Famine“ A v. 125); de smukt flagrende insekter deltager ikke blot i det enstemmige forårskor, de gør det hen over hyrdens slummer og indgyder strålende humor („glittering Spirits“ A v. 876) i hans krop. Hvordan kan sådanne modsetninger være mulige?

Spørgsmålet har ikke noget simpelt svar. Men det åbner for en

72

Hvornår vil det være vigtigt at citere i stedet for blot at henviser?

Du bør vælge at citere, når du i særlig grad vil betone, at det her er væsentligt og noget, du vil fremhæve som helt centralt eller bemærkelsesværdigt i den undersøgelse, du er i gang med.

Du kan så skrive i selve brødteksten, hvor citatet kommer fra – eller måske bedre – oplyse det i en (fod)note.

Og så forventer læseren, at du bruger citatet til noget og i din fremstilling pointerer, uddyber og kommenterer.

Hvordan bør en litteraturliste se ud?

For overskuelighedens skyld bør en længere litteraturliste være alfabetisk ordnet efter først angivne forfattereftersnavn. Skriv efter mønstret:

Forfatteren, fornavn ... evt. m.fl ... så "Titel", forlag og udgivelsesår.

Opstil hjemmesideadresser helt for sig og gør ligeledes det efter et alfabetisk princip.

Husk, at hjemmesider løbende bliver opdateret og endda nedlagt. Så registrér, hvornår du har besøgt siden og sæt datoen på din litteraturliste.

Og hvis du indgående bruger og henviser til et materiale fra en hjemmeside, gælder det om at gemme materialet, så du kan kopiere det ind i et bilag til din opgave.

Litteraturliste

Primær litteratur

Orla Lehmanns ridehustale 1845, fra Søndberg, Olaf: *Den danske revolution 1830-1866*. Systime 2004

Bondecirkulæret, d.8. november 1845, <https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/vejen-mod-grundlov-og-demokrati-1830-1849/> Besøgt d.15.11.2020

Sekundær litteratur

Adriansen, Inge m.fl.: *Fokus 2. Fra oplysningstid til imperialisme*. Gyldendal 2007

Frederiksen, Peter m.fl.: *Grundbog til Danmarkshistorien*. Systime 2006

Friisberg, Claus: *Det danske demokrati. Et tilfælde eller en selvfølge?* Gyldendal 1999

Søndberg, Olaf: *Den danske revolution 1830-1866*. Systime 2004

Internetsider:

Vejen mod grundlov og demokrati 1830-1849, <https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/vejen-mod-grundlov-og-demokrati-1830-1849/> Besøgt d.15.11.2020

Artikler:

Hansen, Nanna Holm: *Demokrati kom senere end grundloven*, Jyllands-Posten 1. januar 2016

Film:

Thuemoes, Dorthe Gad: *Historien om Danmark. Grundloven, folket og magten*. DR1 2017